

stvar, da so žvenketajoči denarci večji in vplivnejši gospodje nego sladkost, ki se raztaplja v človeku po mirni vesti in poštenem srcu. Praktični ljudje — in koliko je med njimi naših sodnikov! — imajo rajši nemirno vest in nepošteno sree, nego da bi žalostna praznота vladala po njihovih žepih. V mnogih slučajih je treba samo zatajiti samega sebe, svoj notranji jaz lepo pehniti z doma, pa se ta moralna brezmiselnost izpremeni v materialno korist. Ego sum ego!

Ta egoizem pa ni vseh čednosti vrhunec! Nemara vseh nečednosti. A če bi imelo slovensko učiteljstvo nečednosti na milijone, eno krasno potezo ima v svojem značaju: Črpalo je svoje moči do današnjega dneva zgolj iz svojega moralnega zadoščenja! Zaraditega ni še obupalo v krivičnem svojem materialnem položaju, nego je z neko čudovito, uprav legendarično notranjo silo krepilo samo sebe, nape njalo svoje moči preko dobre volje in preko javnega merila ter tako postalo sveča, ki žrtvuje sebe, da sveti drugim.

In tako ima naše učiteljstvo svoj notranji svet, svoje zaklade, zakopane na dnu duše in srca. Kadarkoli se kdo obregne obenj, kadarkoli nima kdo boljšega posla, nego da išče bruna v očesu našega telesa, takrat se zožijo in krepko stisnejo — prav po besedilu genijalnega Vrehlickega romance „Ob poti“ — naše roke, čakajoč z brezobzirno maščevalnostjo obrekovalcev, a takoj takrat se potope stenji naših gorečih idealov v morje zavesti, da delamo več, nego smo po meri naših plačil dolžni, in takrat se razlije hipoma preko nas vseh nebeška potrpežljivost, in roka, ki je prej pretila, se razgrne v blagoslavljajoče geste, in sadovi rastejo po polju našega delovanja!

Sadovi, ki jih niso vredni tisti, ki nam režejo plesnivi kruh, rastejo po polju našega delovanja. Zavoljo tega imamo izobraženo ljudstvo, narod, ki ve dandanes vsaj toliko, da živi, da ima nekaj pravic, narod, ki visi z neskončno ljubeznijo na domači grudi, roseč jo s solzami svojih žalostnih duš, zavoljo tega imamo svoj notranji kapital, ki nam ga ne vzame še toliko obsodeb. Naši pozitivni uspehi so tisti naši plemeniti zagovorniki, ki govore pred stolom človeške nemilosti prepričevalno in neustrašeno za nas.

„Die Schule ist ein Politikum!“ Nad nami se penijo valovi, kot ob Petrovo skalo se zaganjajo v nas, a mi stojimo čvrščeje in čvrščeje, bolj in bolj čestitljivo se dviga ugled in moč šole, in kot večna luč plapolajo v nji žarki, na daleč in na široko sipljoči blaginjo. In ta prihaja tiho in brez hrupa. Kakor bi hodila pomlad preko poljane. Z milobo v očeh, z zadovoljstvom v srcu. Zakaj ob njenih dihih vse raste in zeleni. In ker vse raste in zeleni, koderkoli sezajo blagoslavljajoče geste našega učiteljstva, zato vemo, da živimo, da nismo zapravili svoje žalostne preteklosti, nego da smo jo žrtvovali človeštvu v prid in da smo si vse to, kar imamo, krvavo zaslužili. Ničesar nimamo iz same milosti! Kar imamo, to je vse krvavo zasluženno, to je vredno glasnega in neštevilnega poudarka! Samo naj kdo pride in nam naj očita, da smo bili zajedalke na narodnem telesu!

In ker vemo, da smo, in da smo absolutno potrebni, zato smo sedaj toliko izkoriščevalni, da zahtevamo danes glasno in neizprosno kruha, kruha in kruha!

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Dne 6. t. m. je dobila naša stanovska organizacija novo trdno vez, ta dan se je ustanovila v Celju „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“.

Navzlic skromnemu vabilu, navzlic pomanjkanju vsake reklame se je zbralo pri tej priliki mnogo učiteljev in učiteljic, ki so navdušeno pozdravljali to prepotrebno društvo. Takoj je pristopilo „Zvezi“ osem društev: Celjsko-laško, Brežiško-sevniško, Kozjansko, Šmarsko-rogaško, Savinjsko, Šaleško, Slovenje Bistriško in Ormoško. Odposlanci teh društev so izvolili „Zvezi“ naslednje vodstvo: predsednik: Građišnik Armin, njega namestnik: Strmšek Vekoslav, tajnik: Kranjc Fran, blagajnik: Levstik Miloš, odbornika: Knapič Jan. in Slanc Ernest.

Zveza je torej osnovana, in upajmo, da bo kmalu začela svoje plodono delovanje. Njen delokrog je jako obsežen, ako hoče doseči namen, ki je v pravilih tako-le označen:

II. Namen „Zveze“ je:

- a) Združitev vseh slovenskih štajerskih učiteljev (učiteljic) in šolskih prijateljev,
- b) pospeševanje duševnih in materialnih interesov učiteljstva,
- c) gojitev splošne, posebno pa pedagoško-didaktične naobrazbe članov,
- d) širjenje splošne naobrazbe med narodom.*)

III. Sredstva:

Društvo dosega svoj namen, da

- a) sklicuje po raznih krajih na Štajerskem zborovanja in shode, pri katerih razpravlja in sklepa o dolžnostih in pravicah učiteljstva ter o vzgoji in pouku šolske mladine in prireja javna, splošno poučna predavanja in koncerte,
- b) pošilja v posameznih slučajih posamezne govornike k zborom domačih učiteljskih društev,
- c) pošilja peticije in resolucije višjim oblastvom,
- d) povzroča in podpira izdajo šolskih listov, mladinskih in sploh poučnih spisov ter ima lahko svojo knjižnico.
- e) podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic ter bralnih društev,
- f) stopa v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi,
- g) pobira za svoje stroške pri svojih društvenikih letne doneske.

To novo društvo si je torej stavilo velikansko in prevažno nalogo. Ono hoče pospeševati naše stanovske in šolske interese, širiti pa hoče naobrazbo tudi zunaj šole med našim narodom. Ono hoče spojiti učiteljstvo in druge narodove sloje v krepko, nepremagljivo celoto, ki bi neprestano težila za napredkom. Ni li to krasna naloga? A še krasnejši bo sad, ako se nam posreči, izvršiti to zadačo. Če bomo vsaj nekoliko pripomogli, da bo masa naroda hrepenela po nadaljni naobrazbi, da bo ta masa začela razmišljevati o svoji preteklosti, sedanjosti in bodočnosti, da bo izgubila svoje predsodke o šoli in učiteljstvu, bo naš trud bogato

*) Ta točka se nam zdi posebne važnosti! Učiteljstvo mora skrbeti, da bodo deležne izobrazbe najširše narodove mase. Le duševno krepak narod ima bodočnost!

poplačan. Tem potom sta se oživila v narodu našem pogum in ponos, ki mu bosta dajala novih moči v pretežavnem življenskem boju. Z bistrim duhom bo tedaj motril Sloven svojo krasno domovino, bo spoznal njena bogastva in umel jih dvigniti brez tuje pomoči. Le tako se morejo uresničiti besede: „Na svoji zemlji Sloven bo svoj gospod“.

A če se ojači in osamosvoji ves narod, ne bo to ne šoli in ne učiteljstvu na kvar. Ravno s tem bi se podala obema trdna podlaga, mnogo trdnjša, kakor jo more podati še tako izvrsten šolski zakon. Narod se ne more ojačiti brez dobre šole, a šola ne more biti dobra, ako je narod ne podpira. Ako pa pridobimo narod za napredek, torej tudi za šolo, se bo poskrbelo tudi za nas v povoljni meri.

A društvo ne misli zapostavljati naših interesov dotlej, da se ves narod za šolo ogreje, ono namerava temveč uporabiti takoj vsako priliko šoli in učiteljstvu v prid.

V prvi vrsti hoče zbuditi v nas čut stanovske vzajemnosti in celokupnosti. Vsak učitelj bi se naj zavedal svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic, vsakdo izmed nas naj bi bil delaven in požrtvovalen član naše organizacije, vsakdo naj bi jo podpiral po svojih močeh. Tiste pijavke, ki pridejo na dan le, kadar so jim drugi kaj priborili, bi naj izginile. Vcepimo jim navduševalnega soka, spravimo jih iz lukenj in brlogov, kamor se zatekajo ob času boja, naj se tudi oni z nami borijo.

Tudi tukaj ima „Zveza“ še mnogo neobdelanega polja. A ko pride krdele navdušenih njenih članov v razne skrite in mirne kraje, se gotovo zbudi marsikateri tak zaspanček.

Kaj nam koristijo naše velike organizacije, če pa v naših vrstah ni pravega navdušenja? Navdušenje za skupne interese, navdušenje za naše vzvišeno delo in za našo pravično in pošteno borbo pa naj nosi naša „Zveza“ tudi v najoddaljenejšo gorsko vas. Šele tedaj, ko bo vsak učitelj (učiteljica) z zanimanjem zasledoval dejanja naših voditeljev, ko bo vsak učitelj vsaj z duhom prisostvoval našim razpravam pri velikih zborih bodisi v Ljubljani, v Gradcu ali na Dunaju, šele tedaj bo imela naša vesoljna organizacija pravi pomen, takrat šele bo dosegla primerne uspehe.

Ne moremo si torej misliti zavednega učitelja, ki bi mogel nasprotovati naši „Zvezi“, saj bo našel v nji krepko podporo tako zavedno naroden učitelj, kakor tudi oni, ki misli, da je naš spas samo v internacijonalni organizaciji. Doma bo delovala „Zveza“ odločno narodno, v zvezi z učiteljskimi društvi pa bo iskala in podpirala le šolske in stanovske težnje.

Tovariši (tovarišice), ne čakajte torej predolgo, podprite to velevažno organizacijo takoj s svojim pristopom! Čim več nas bo, tem lažje bomo uspevali.

Nekateri hočejo baje počakati sadu društva, preden mu pristopijo. A kateri pameten sadjar podpre drevo in mu gnoji šele, ko mu je obrodilo obilo dobrega sadu? Kaj pa, če mu ga vihar poprej stre? Kakor ne more slabotno in sestrano drevo krepko roditi, ravno tako ne more uspešno delovati slabo, maloštevilno društvo. Skrbimo torej, da se naše „Zveze“ oklenejo vsa naša društva, kjer se pa ne da doseči, pristopijo pa naj posamezni člani. Namen naš je gotovo dober in vzvišen, skušajmo ga izvršiti s skupnimi močmi.

— m —

Zmes.

II.

Lansko leto mi je poslal prijatelj s Štajerskega klerikalno cunjo z imenom „Slovenski Gospodar“, kjer v 46. številu pere propadli kandidat g. A. Korošec samega sebe — to je zamorca. Kakor smo svoječasno čitali v „Učit. Tovarišu“, je Korošec v Šmartnem pri Gornjem gradu naravnost hujskal ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Po klerikalni maniri pozneje taji, da je rabil besedo „lenoba“. Korošec si v svoji drznosti misli: Sv. Peter je bil nekoliko več nego sem jaz eksprefekt in propadli kandidat, in vendar je zatajil Kristusa trikrat, zakaj bi jaz posvetne besede „lenoba“ enkrat ne utajil?! Od duhovnika bi nikakor ne bilo lepo o lenobi drugih govoriti, ker ima marsikateri na dan 23½ ure prostega časa.

Nova Koroševa trditev, vredna patenta, je ta, da „se kmetski otroci zaradi osemletne šole ne privadijo polagoma težkemu kmetškemu delu in vsled tega po dovršeni šoli radi gredo od domače hiše, iskat si v tujini ložje prisluženega kruha.“ Iz tega se vidi, da je Korošec jako podoben, če ne identičen s „Slovenčevim“ člankarjem „Šola na kmetih“, kjer veže enako otrobe in oslarije. Povejte nam, kje se v tujini dobi ložje zaslužen kruh in s kakim delom? Vprašajte Američane, kako delajo kakor črna živina. Ako bi delali doma tako, bi si tudi kaj zaslužili. Ali res mislite kmetski s tem rešiti, da se naj v nežni mladosti vadi samo sukati kmetiško orodje, pri tem pa naj ostane neumen kakor bat? Všeč bi vam bilo to, ker imate v njem potem slepo orodje. Kdor hoče danes napredno gospodariti ali kmetovati, mora malo več vedeti nego plug držati in hruške peči.

Zlasti ima Korošec v želodcu jungovce, posebno od zadnjih volitev, kjer so mu pomagali jamo kopati. Zadnje deželnozborske volitve so častihlepnega možakarja tako užale, da ne pije niti črnine, kakor je običajno pri propalih kandidatih, nego je postal abstinentler. Gotovo ga Ljutomerčani tudi v prihodnje ne marajo. Kako neki bo abstinentler pospeševal vinorejstvo, ki je zanje največje vrednosti? Mi bi se ne pečali z ošabnim in vsevednim Korošcem, da ni ravnokar začel gonje radi celjske gimnazije proti poslancu Berksu in celjskim rodoljubom, od katerih je vsak najmanj desetkrat več storil za narodnost nego brbljavi Korošec. Ali bodo res morali vsi slovenski politiki tako plesati, kakor jim gode Korošec v „Slov. Gospodarju“? Jako značilno je njegovo postopanje proti deželnim poslancem štajerskim. Pred volitvami je deloval za vstop deželnih poslancev v deželni zbor, po volitvah (ker je propadel) na shodu štaj. dež. poslancev v Mariboru za — abstinenco. Takšna so tedaj tista neomajna katoliška načela, ki se že v dveh mesecih izpremene v največji ekstrem. Pojdite, pojdite rakom žvižgat, vi zdražbarji! Zgago delate samo za svoje osebne namene.

Prezreti ne smemo tudi Koroševega trabanta, ki spišuje novice o učiteljstvu za „Slov. Gospodarja.“ Oče mu je bil učitelj Majcen. Ako hoče biti vadniški učitelj radi brata — duhovnika klerikalec, slobodno mu, vsekakor za učitelja — in celo vadniškega — ni nikakor imenitno. Basta.

R. S., učiteljica na Kranjskem, je nedavno podarila 10 K za škofove zavode v Št. Vidu. G. urednik, vprašajte jo, koliko je dala za družbo sv. Cirila in Metoda in koliko za učiteljski konvikt? Srajca je bliže životu kakor suknja.

Interpelacija Šusteršičeva v državnem zboru radi Ravnikarja mi je toliko razumljiva, kakor da imajo goriške uči-